

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

М. І. ПАНОВ

**КРИМІНАЛЬНЕ
ПРАВOPУШЕННЯ
ТА ЙОГО ВИДИ**

Лекція

Харків
«Право»
2019

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 9 від 16 вересня 2019 р.)*

Рецензенти:

В. І. Борисов – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, професор кафедри кримінального права №1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

І. О. Зінченко – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права №2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Панов М. І.

П16 Кримінальне правопорушення та його види : лекція / М.І. Панов. – Харків : Право, 2019. – 52 с.

ISBN 978-966-937-807-1

Розглядаються поняття кримінального правопорушення – діяння як його обов'язковий елемент, ознаки кримінального правопорушення: суспільна небезпечність діяння, його кримінальна протиправність, винність, караність; дається класифікація кримінальних правопорушень та їх поділ на кримінальні проступки і злочини, особливості визначення їх у нормах відповідних статей Кримінального кодексу; з'ясовується роль малозначності діяння (ч. 2 ст. 11) у визначенні кримінального правопорушення; проводиться відмінність кримінальних правопорушень від інших видів правопорушень.

Для студентів юридичних закладів вищої освіти, аспірантів, викладачів кримінального права, практикуючих фахівців – юристів системи кримінальної юстиції України.

УДК 343.2

ISBN 978-966-937-807-1

© Панов М. І., 2019

© Видавництво «Право», 2019

Передмова

Кримінальне право як галузь публічного права становить систему правових норм, які визначають певне коло суспільно небезпечних діянь як кримінальні правопорушення і встановлює за їх вчинення покарання та інші заходи кримінально-правового характеру. Ці норми характеризуються логічною узгодженістю, формальною визначеністю, їх інститути й інші структурні елементи відрізняються органічною єдністю і тісним взаємозв'язком. Ця галузь права має своїми функціями правове забезпечення охорони суспільних відносин від суспільно небезпечних, кримінально-протиправних посягань, регулювання кримінально-правових відносин, що виникають між державою, її уповноваженими органами і особою, що вчинила кримінальне правопорушення, а також превентивну і виховну функції. Виходячи із зазначених функцій, кримінальне право повинне мати відносно стабільний характер, її норми й інститути мають бути зрозумілими і доступними для громадян, яким адресовані ці норми, а не тільки фахівцям – юристам. Тому до техніки визначення кримінально-правових норм у законі мають ставитися особливо високі вимоги при їх формуванні й прийнятті вищим законодавчим органом України – Верховною Радою України. Це обумовлено також тим, що норми кримінального права становлять зміст Кримінального законодавства України у формі Кримінального кодексу України (далі – КК) і визначають його сутність, зміст, структуру та формальну визначеність. Шляхом застосування саме цих норм здійснюється боротьба із злочинністю в нашій державі, забезпечується охорона прав і свобод людини і громадянина та інших цінностей і благ фізичних та юридичних осіб суспільства і держави.

Разом з тим кримінальне право, як і кожна галузь права, є системою правових норм, що розвивається, і має відповідати об'єктивним явищам реальної дійсності, що динамічно змінюється, та оптимально відображати її у змісті своїх норм. Останні, досить важливі, зміни до кримінального права пов'язуються головним чином із прийняттям Закону України № 2617-VIII від 22 листопада 2018 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», який набирає чинності 1 січня 2020 р. Ці зміни, які можна умовно назвати «малою реформою кримінального законодавства України», полягають передусім у тому, що в змісті Загальної частини КК введено поняття «кримінальне правопорушення» (ч. 1 ст. 11 КК), що фактично виконує функції фундаментальної та основоположної категорії кримінального права. Виокремлено також два види цього правопорушення – кримінальний проступок і злочин (останній поділяється на нетяжкі, тяжкі і особливо тяжкі (ст. 12 КК)). Ці новели й обрані предметом розгляду в цій роботі.

Лекція, що пропонується читачеві, написана на підставі навчальної програми з дисципліни «Кримінальне право України», для юридичних закладів вищої освіти, в якій враховані означені новели кримінального законодавства України, може бути використана для вивчення теми «Кримінальне правопорушення та його види» та інших тем навчального курсу «Кримінальне право України».

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЙОГО ВИДИ

План лекції:

1. Поняття кримінального правопорушення
  - 1.1. Загальні підходи до вивчення кримінального правопорушення і визначення його поняття.
  - 1.2. Діяння (дія чи бездіяльність) – обов’язковий елемент поняття «кримінальне правопорушення».
  - 1.3. Суспільна небезпечність діяння – матеріальна ознака кримінального правопорушення.
  - 1.4. Кримінальна протиправність діяння – нормативно-правова (формально-юридична) ознака кримінального правопорушення.
  - 1.5. Винність діяння як ознака кримінального правопорушення.
  - 1.6. Кримінально-правова караність діяння як ознака кримінального правопорушення.
2. Види кримінальних правопорушень.
  - 2.1. Класифікація кримінальних правопорушень як логічна операція поділу їх на види.
  - 2.2. Кримінальний проступок – вид кримінального правопорушення.
  - 2.3. Злочин та його види (категорії).
  - 2.4. Особливості законодавчого визначення кримінальних правопорушень (кримінальних проступків і злочинів) в нормах КК.
3. Малозначність діяння і його роль у визначенні поняття кримінального правопорушення.
4. Відмінність кримінального правопорушення від інших видів правопорушень.